

انتشارات دانشگاه تهران

۲۰۶

فهرست

نسخه‌های مصنفات ابن سینا

تألیف

یحیی مهدوی

استاد دانشکده ادبیات تهران

تهران ۱۳۳۳

انتشارات دانشگاه تهران

۲۰۶

فهرست

نسخه‌های مصنفات ابن سینا

تألیف

پروفسور دکتر سید کاظم طباطبائی

میرزا محمد تقی

میثمی مهدوی

استاد دانشکده ادبیات تهران

تهران ۱۳۳۳

2539/54

-ج-

تلك آثارنا تدلّ علينا
فانظروا بعدنا الى الآثار

بعد از وفات تربت ما در زمین مجوی
در سینه های مردم عارف مزار ماست

مقدمه

بعونك يا لطيف

كثرت عدۀ مصنفات شيخ الرئيس ابوعلی حسین بن عبدالله ابن سینا و شهرت فراوان او و مسلمیت اقوال این حکیم فرزانه در نزد طالبان علم و ارجمندی نسخ آثار او در نظر دوستداران کتاب موجب شده است که بعضی از مصنفان، نوشته‌های خود را برای رائج ساختن آنها، و بسیاری از نساخان از راه بی اطلاعی و یا برای جلب مشتری، آثار دیگران را باین سینا نسبت بدهند و یا جزئی یا تمام رساله‌ای از رسائل این فیلسوف را بعنوانی غیر از عنوان مشهور آن، رساله‌ای مستقل قلمداد کنند و نویسندگان فهرست مصنفات شیخ نیز بهمان اندازه که از عهد او دور شده اند، تا کار خود را جامعتر از کار اسلاف جلوه دهند، بر تعداد مصنفات او بیفزایند و بر عمل آن مصنفان و آن نساخان صحه بگذارند.

از آنجا که نخستین گام برای شناختن آراء و عقاید يك فیلسوف، محرز ساختن آثار حتمی اوست و تعیین زمان تصنیف هر يك و تقدم و تاخر آنها نسبت بیکدیگر ولو بتقریب تا سیر و تحول آن آراء معلوم گردد، راقم این سطور قریب به شانزده سال پیش که در کتابخانه موزه بریتانیا و سائل کار را از قبیل نسخ آثار ابن سینا و فهرست کتابخانه‌های مهم دنیا تا اندازه‌ای فراهم یافت دست یازیدن باین مهم را در باره مصنفات شیخ آسان گرفت و خواست تا معلوم سازد اولاً از آثاری که بشیخ نسبت داده شده است کدامها باقیست و نسخ آنها در کتابخانه‌های عمومی و مهم دنیا کدام است و ثانیاً از این نسخ که بشیخ نسبت داده شده است کدامها قطعاً یا احتمالاً از اوست. فهرستی را که بروکلمن

در کتاب کبیر (۱) خود از آثار شیخ ثبت کرده بود با اینکه مشتمل بر جمیع اشتباهات فهرست نویسان قبل بود زمینه کار و راهنمای خود ساخت ، با اطلاع و افزایش این اطلاع بنسبت پیشرفت جریان امر ، باینکه کاری باین وسعت دایره که آن خاورشناس عالی مقام کرده است نمی تواند خالی از نقص و خطا باشد ، و بدون اینکه بآن کتاب اعتماد کامل داشته باشد .

چون قسمت اعظم اشتباهاتی که در کتاب بروکلمن دیده می شود ناشی از عدم مراجعه باصل نسخ و صرف اعتماد بفهرست بلکه بفهرست فهارس کتابخانه هاست برای احتراز از اشتباهات مشابه ، مراجعه بنسخ و مقابله اجمالی آنها را اساس کار خود قرار دادم و تمام نسخه های آثار منسوب بشیخ الرئیس را که در کتابخانه های موزه بریتانیا و دیوان هند (در لندن) و بادلیان ولیدن و اوپسالا و پاریس محفوظ است از نظر گذراندم . یاد داشته امی را که نمره مطالعه نسخه های خطی این کتابخانه ها بود برای استفاده از فهرستهای دیگر کتابخانه های معروف اروپا مانند برلین و اسکوریا و آمبروزیانا و گتا و پتر سمبورخ و غیره راهنمای خود و وسیله احتراز از خطا ساختم هر چند که اگر وصول بآن نسخ میسر بود از مطالعه آنها دریغ نمی داشتم .

با اینکه پس از مراجعت از فرنگستان یاد داشته امی خود را پس از بررسی نسخه های خطی کتابخانه های واقعه در تهران تکمیل کردم ، چون فهرستی که چند سال پیش آقای عثمان ارگین از نسخ آثار شیخ که در کتابخانه های استانبول محفوظ است تهیه کرده بود حدس مرا در باره اهمیت و کثرت عدّه نسخ کتابخانه های آن شهردارالکتب تأیید کرد کار خود را بدون مراجعه به نسخ کتابخانه های آنجا ناتمام و ناسودمند دانستم بخصوص که فهرست عثمان ارگین نمی توانست مورد اعتماد قرار گیرد .

1. Brockelmann, Geschichte der Arabischen Literatur.

هنگامی که فکر برپا ساختن جشنی بمناسبت هزاره سال ولادت حجة الحق شرف الملك امام الحكماء شیخ الرئیس ابوعلی حسین بن عبدالله ابن سینا مراحل مقدماتی طریق عمل را می پیمود چون دانشگاه تهران ، علاوه بر جاویدان زنده نگاه داشتن نام این حکیم در دل های ابنای وطن او از راه آشنا ساختن ایشان با فکر و آراء او ، خواست تا بهنگام این جشن نمونه ای از کمال تعلق خاطر خود نسبت بیزرگان سلف که کاخ باجد و عظمت تمدن ایران را بهمت ذوق سرشار خود برافراشته اند ، نشان دهد دو دوست بزرگوار ، هر دو محب علم و مرد تحقیق و هر دو اهل ادب و فاضل و صاحب نظر ، یکی مجتبی هینوی و دیگری دکتر غلام حسین صدیقی ، که از سابقه تهیه این فهرست آگاه بودند ، از راه حسن ظن و کرامت چنین صلاح دانستند که این فهرست تکمیل شود و بمناسبت جشن هزاره ابن سینا در سلسله انتشارات دانشگاه منتشر شود .

تشویق و ترغیب مؤکد آن دو بزرگوار صدیق و تصویب و تأیید مقام والای ریاست دانشگاه قوت قلبم داد که چندی دور از وطن ، امانه در غربت بلکه در میان فرزندان معنوی و نتاج فکر بزرگان این آب و خاک ، سرکنم و دیده دل و جان را روشن سازم بدیدار ذخائر گران بهائی که جزئی است از نمره کوشش آن بزرگان در راه طلب و تخری حقیقت و معرفی است از درجه علاقه مندی ملت دوست و همسایه ها در داشتن و جمع آوری و حفظ چنین ذخائر .

نسخه های آثار منسوب بشیخ که در کتابخانه های استانبول محفوظ است آنچه شماره های آنها در این دفتر ثبت است تماماً ، جز آنها که باین علامت * ممتازند ، بهدایت آقای پروفیسور عبدالباقی گل پینارلی مدرس ادبیات در دانشگاه استانبول ، و ببرکت حسن سلوک کتابداران کتابخانه های آنجا دیده شد .

هنوز یاد داشته‌های سابق و لاحق خود را کاملاً منظم نکرده بودم که کتاب الاب جورج شحاته قنواتی بنام مؤلفات ابن سینا بدستم رسید. این کتاب که از تمام فهرستهائی که در این باب تدوین شده و بنظر مسود این اوراق رسیده است جامع تر و ممتع تر است متأسفانه بعلافت اعتماد مؤلف بفهرست های بروکلمن و ارگین حاوی اشتباهات متعدد است و الا هر اینه آنرا برای منظور کافی می دانستم و از ادامه کار خود باز می ایستادم.

در فهرست حاضر بتصحیح اشتباهات بروکلمن و عثمان ارگین جز استطراداً و در موارد معدود نپرداختم و لکن اشاره نکردن بمواضع اشتباه کتاب قنواتی را جایز نشمردم که آن هم جدیدترین و جامعترین کتاب در این باب بود و هم اینکه مرجع و مستند محققان دیگر قرار گرفته بود. بدین منظور، تا کار مراجعه کنندگان باین دو فهرست آسان گردد در سمت چپ هر یک از عناوین مصنفات با حرف «ق» شماره آن عنوان را در کتاب قنواتی قرار دادم تا معلوم شود در آن کتاب کدام رساله بعنوانهای مختلف، چند رساله مستقل بشمار آمده است، و نیز در بخش دوم ازین فهرست روشن ساختم که از آثاری که قنواتی و دیگران بشیخ نسبت داده اند کدامها حتماً ازو نیست و یا جزئی است از کتاب یا رساله ای دیگر و کدامها منتسب بودنشان بشیخ مشکوک فیه و محل تردید است.

تنظیم کننده این فهرست نه مدعی آنست که تمام اشتباهات قنواتی و دیگران در این فهرست رفع شده است و نه خود بقطع و یقین قائل است که تمام آنچه در بخش اول این فهرست ثبت شده حتماً از ابن سینا است و جز آنها اثر و یا نسخه ای از آثار او در کتابخانه هائی که نام آنها برده شده است موجود نیست. مذاقه و مطالعه بیشتر در نسخ شاید معلوم سازد که

(۱) چنانکه کتابخانه های خصوصی اشخاص و بعضی از کتابخانه های عمومی که نسخ آنها فهرست نشده است و دست رسی بآنها نداشته ام منظور نشده است.

بعضی از رسائلی که در این فهرست مستقلاً ثبت شده نیز جزئی است از رساله ای دیگر از شیخ، و آشنائی بمصنفات دیگران ممکنست محرز سازد که بعضی از آنچه در این فهرست بشیخ نسبت داده شده تصنیفی است از دیگری. البته شك در صحت انتساب متنی بکسی کار هر نقاد و محقق است لکن تا این شك بشکاکیت مبدل نشود قائل به حدی باید شد، و برای بیرون آمدن از آن و یا گرائیدن بسمت احتمال قوی ملاک و ضابطه صحیحی باید اختیار کرد.

برای حصول این منظور در باره مصنفات ابن سینا چند وسیله هست که شاید هیچ کدام به تنهایی مفید نباشد و لکن جمعاً وصول بمطلوب را آسان توانند ساخت، بدین قرار:

۱- مذکور بودن در رساله سرگذشت رساله ای که ابو عبید عبدالواحد جوزجانی در شرح حال شیخ نوشته است و قسمت اول آن تقریر شیخ و قسمت دوم آن مشاهدات جوزجانی است، بر رساله سرگذشت یا «سیره» و یا «مناقب» شیخ معروف است. این رساله مستقیماً یا غیر مستقیم هستند تمام کسانی است که بعدها شرح حال شیخ و فهرست آثار او را نوشته اند. جوزجانی در این سرگذشت فهرستی از مصنفات استاد خود داده است. نظر بر رابطه نزدیک و مصاحبت تقریباً مستمر حدود ۲۵ سال این شاگرد با استاد وجد و کوششی که جوزجانی در جمع آثار شیخ داشته است، می توان رساله سرگذشت را وسیله مطمئنی برای تحقیق دانست؛ لکن کسانی که آن را اصل و سند خود برای نوشتن شرح حال و ثبت عناوین آثار شیخ کرده اند و نساخان غالباً چیزهائی بر فهرست آن افزوده اند و در این راه سعی بلیغ مبدول داشته اند تا آنجا که مثلاً عدده مصنفات شیخ در نسخ نسبتاً قدیمی تتمه صوان الحکمه و انباء العلماء باخبار الحكماء القفطی در حدود ۴۰

و در نسخ جدید تتمه صوان الحکمه متجاوز از ۱۱۵ و در نسخه ایا صوفیه شماره ۴۸۴۹ بالغ بر ۱۴۵ است.

باحتمال قوی فهرستی که بیهقی در تتمه صوان الحکمه و القفطی در کتاب خود آورده اند اگر همان فهرستی نباشد که جوزجانی در رساله سرگذشت ثبت کرده است، بسیار نزدیک بآنست زیرا در نسخ متعددی از آن رساله من جمله ایا صوفیه ۴۸۵۲ و احمد ثالث ۳۴۴۷ و اسعد ۳۶۸۸ این عبارت یا قریب به مضمون آن نوشته شده است که: « اما ما ذکره ابو عبید الجوزجانی فی تاریخ سیرته من فهرست کتبه فهو یقارب أربعین تصنیفاً ، وقد اجتهدت فی تحصیل ما صنف و اثبت فی هذا الفهرست ما وجدته مضافاً الی ما ذکره الشیخ ابو عبید ما یقارب تسعین تصنیفاً . »

البته ممکنست جوزجانی از راه فراموشی یا عدم و قوف، نام بعضی از مصنفات را ثبت نکرده باشد و یا اینکه نساخان، در حین نقل، بعضی از آنها را از قلم انداخته باشند چنانکه ظاهراً مذکور نبودن نام کتاب عیون الحکمه در تتمه صوان الحکمه بایستی معلول یکی از این دو امر باشد، لکن بعید می نماید که جوزجانی یعنی کسی که بیست و پنج سال در مصاحبت شیخ بوده است و در جمع و حفظ آثار استاد کوشش داشته است هنگام یادداشت عناوین آثار، قریب دو برابر یاسه برابر آنچه را که نقل کرده است فراموش کند.

برای جمع بین نظرهای مختلف و اینکه فهرست رساله سرگذشت بتواند وسیله ای برای تحصیل یقین یا احتمال قوی در باره انتساب یا عدم انتساب تصنیفی بشیخ باشد جدول مقابله ای از آنچه در بعضی از نسخه های قدیمی و نسخه قدیمی این رساله ثبت شده است مرتب کردم و منضم بتوضیحات در بخش سوم کتاب (ص ۳۰۸ - ۳۲۴) قرار دادم تا معلوم گردد نام چه کتاب یا رساله ای در تمام یا اکثر آن نسخ ثبت شده است و می توان

در باره انتساب آن بشیخ یقین یا ظن قوی داشت (۱). این جدول ضمناً نیز آثار مفقوده و یا آنچه را که بنظر تنظیم کننده این فهرست نرسیده است روشن می سازد و توضیحات منضم بآن، اختلافات آن فهارس را در باره عناوین مصنفات می نمایاند.

چنانکه اشاره شد رساله سرگذشت سند اصلی تمام کسانست که بعدها شرح حال ابن سبنا را نوشته اند و بیهقی در تتمه صوان الحکمه و القفطی در تاریخ الحکماء و ابن ابی اصیبعه در عیون الانباء و شهرزوری در نزهة الارواح، و دیگران در آثار خود آن را با کمی تغییر بتفصیل یا باجمال نقل کرده اند. علاوه بر این، نسخه های از این رساله نیز مستقلاً موجود است که آنها نیز همه یکسان نیستند و شاید بعضی از آنها منقول از یکی از کتب مذکور در بالا باشد. اهم نسخه ای که بنظر رسیده بقرار ذیل است:

در کتابخانه احمد ثالث بشماره های ۳۰۶۳ و ۳۴۴۷، (مورخ ۱۸۶۶ هـ) و در کتابخانه اسعد افندی بشماره ۳۶۸۸ و در کتابخانه اونیور- سیتته استانبول بشماره های ۱۴۵۸، ۲۶ (مورخ ۱۲۳۶ هـ) و ۴۷۵۵، ۲۳ (مورخ ۵۸۸ هـ) و در کتابخانه ایا صوفیه بشماره های ۴۸۲۹، ۱۹ و ۴۸۴۹، (در تاریخ ۶۹۷ ثانیاً مقابله شده است) و ۴۸۵۲، (شاید او آخر قرن ششم) و در موزه بریتانیا بشماره ۱۳۴۹، ۱ و در کتابخانه حمیدیه بشماره های ۱۴۴۷، ۲۲ (مورخ ۷۵۴ هـ) و ۱۴۴۸، ۹

(۱) البته ممکنست عنوان تصنیفی در تمام نسخ سرگذشت مذکور باشد لکن شک در این شود که آیا نسخه یا نسخه هایی که در دست است نسخه یا نسخ همان رساله یا کتابی است که شیخ بآن عنوان تصنیف کرده است یا نه. این شک در باره بسیاری از آثار منسوب بشیخ بی مورد است و یا بوسیله روشهای دیگر تحقیق رفع می شود لکن در باره بعضی از آنها مثل نسخه یگانه و نسخه جدیدی که بنام «لسان العرب» موجود است کاملاً بجاست.

و ۱۴۵۲ (شاید از قرن هفتم) و در کتابخانه رضوی جلد اول قسمت سوم شماره ۷۱۰۶ و در کتابخانه سپهسالار شماره ۴۴۷۶ و ۴۴۷۷ و در کتابخانه مجلس بشانی تنکابنی ۳۱۷۲۳ و در کتابخانه ملک شماره ۴۶۹۴ و در کتابخانه نور عثمانیه شماره ۴۸۹۴ (قرن دهم) و در کتابخانه ولی الدین شماره ۳۲۶۳ - از این رساله ترجمه ای بفارسی شماره ۱۴۲۱ در کتابخانه بادلیان اکسفورد محفوظ است (۱).

۲ - انتقاد داخلی مقصود از آن مطالعه يك كتاب يا رساله ايست منسوب بمصنفي تا از راه دقت در مطالب و درسيك و اسلوب انشاء و بكاربردن اصطلاحات و مقایسه آنها با اثری قطعی الانتساب از همان مصنف بتوان نظری در صحت و یا سقم این انتساب حاصل کرد. بسا ممکنست که در آن اثر مصنف اشاره بآثار دیگر خود یا دیگران کرده باشد و یا نام اشخاص را برده باشد؛ وجود این گونه قرائن راهنمای محقق بسمت مطلوب تواند شد و لکن در مورد تصنیفی که مصنف خود عامداً قاصداً اثر خود را بجای کار دیگری بقالب زده باشد (۲) ضلالت راه جوی معتمد باین راهنما را موجب میشود.

۳ - تعدد نسخ کثرت عدّه نسخ بمنزله تعدد شهود و رواة و تواتر خبر است و لکن گاه باشد که منشأ و منبع تمام شهود و رواة بیک اصل منتهی شود در این صورت است که این کثرت، از حیث اعتبار، بوحدت مبدل می گردد و ظاهراً چنین است حال در مورد رساله های «القوی الانسانیة و ادراکاتها» (شماره ۲۰۶ از این فهرست) و الفردوس (شماره ۱۹۲ از این فهرست).

(۱) متن عربی و ترجمه فارسی رساله سرگذشت از طرف انجمن دوستداران کتاب بطبع رسیده تهران ۱۳۳۲. و نیز متن عربی با ترجمه فارسی توسط آقای دکتر غلام حسین صدیقی با حواشی و تعلیقات در تحت طبع است.

(۲) مانند جا حظ که باعتراف خود رسائلی تصنیف می کرده و بنام سهل بن هارون و ابن المقفع که با او چندان فاصله زمانی نداشته اند، شهرت می داده است.

۴ - قدمت نسخه مقصود از قدیمی بودن نسخه نزدیک بودن زمان کتابت آنست بزمان مصنف. و معلوم است که هرچه این نزدیکی بیشتر باشد قوت احتمال صحت انتساب نیز بیشتر خواهد شد و اگر قدمت و تعدد نسخ جمع آیند اصرار در شك موجبی نخواهد داشت و حال آنکه نفس قدیمی بودن نسخه مانع از عدم صحت انتساب نیست (۱) چنانکه کتاب عیون المسائل که در نسخ متعدد بفارابی نسبت داده شده است در مجموعه اونیورسیتة استانبول شماره ۴۷۵۵ مورخ ۵۸۸ هجری جزو آثار ابن سینا به ثبت رسیده است.

۵ - عدم انتساب بمصنفي دیگر - غالباً دیده شده است که نساخان چون ندانند که رساله یا کتابی که از آن استنساخ می کنند از کیست آن را بحسب و قرینه بمصنفي معروف نسبت دهند و یا اینکه عالماً عامداً، تا دستکار خود را رونقی و جلائی بخشند و برای متاع خود مشتری مناسبی یابند، آن را بمصنفي که آثارش طالبان بسیار دارد اسناد کنند. در مورد شیخ ابن حسن نظر و یا این سوء استفاده همواره از جانب نساخان معمول شده است. از این رو در باره رساله ای که هم بشیخ نسبت داده شده است و هم بکس دیگر، مخصوصاً که آن کس باندازه شیخ معروف نباشد، نه تنها شك باید کرد که آیا از شیخ است یا نه بلکه با احتمال قوی آن را باید از دیگری دانست مگر آنکه دلائلی دیگر آن شك و این احتمال را ضعیف سازد.

بر مطالب مذکوره این را نیز می توان افزود که منقول بودن عبارتی از يك كتاب و یا رساله در آثار دیگران با قید نام آن کتاب یا رساله و ذکر مصنف و یا صرف بردن نام کتابی و انتساب آن بمصنفي از جانب مصنفي معاصر یا قریب العهد نیز همچون گواهی مفید قوت احتمال خواهد بود.

(۱) مثال جا حظ که در پاورقی سابق ذکر شد و رسائلی که بنام میرزا ملکم خان در زمان حیات او دیگران می نوشتند و باو نسبت می دادند گواهی است بر این امر.

اینک با توجه باین امور خواننده خود می تواند در باره آثاری که در این فهرست ثبت شده است نظری حاصل کند، و منظور از این فهرست نیز فراهم آوردن وسیله ای برای این نظر و تهیه زمینیه و مقدمه ایست برای کسانی که بخواهند دنباله این تحقیق را بگیرند.

از دوست بزرگوار و دانشمند گرامی آقای مجتبی مینوی که در تمام مراحل تنظیم و طبع این فهرست از نظرهای صائب ایشان همواره استفاده کرده ام سپاس گزارم. والحمدلواهب العقل.

یحیی مهدوی

تقسیم مصنفات بر حسب موضوع

تقسیم بندی آثار شیخ خالی از صوابت و تصنع و مجازی بودن نیست و مخصوصاً قرار دادن بعضی از آنها در تحت عنوانی مخصوص دون عنوانی دیگر دور از منطق می نماید معیناً تا بنحو اجمال دانسته شود که مطلب منظور را در کدام يك از آنها میتوان یافت تقسیم بندی تقریبی و ناقص ذیل پیشنهاد می شود.

۱ - دائرة المعارف :

الف - شامل منطق و طبیعیات و ریاضیات و الهیات : شماره های ۷۲، ۱۱۸، ۸۴

ب - شامل منطق و طبیعیات و الهیات : شماره های ۲۷، ۲۹، ۶۲، ۹۳، ۱۳۰، ۴ - منطق :

شماره های ۴ الف، ۸، ۲۲، ۲۸، ۳۲، ۳۷، ۴۱، ۴۲، ۴۸، ۶۳، (باعتبار قسمت موجود) ۱۰۸، ۱۱۱، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۲۵

۳ - طبیعیات و الهیات : شماره های ۱۰، ۳۵، ۱۰۵، ۱۰۶ .

۴ - طبیعیات : شماره های ۲۶، ۲۷، ۵۳، ۵۶، ۹۱، ۹۴ .

۵ - الهیات : شماره های ۶، ۵۱، ۶۱، ۶۴، ۶۷، ۶۸، ۷۸، ۸۰، ۸۹ .

۶ - علم النفس : معمولاً در کتب قدما از نفس در قسمت طبیعیات بحث شده است و این سینا نیز چنین کرده است لکن نظر باهمیتی که شیخ باین موضوع می داده است و مخصوصاً در غالب رسائل خود درین باب، از بحث در باره قوای نفس، بقای نفس بعد از مفارقت آن از بدن و امر معاد را می خواسته است ثابت کند، در این جا عنوان مستقلی برای آن قائل شدیم : شماره های ۴ ب، ۴ ج، ۴، ۵، ۳۰، ۳۶، ۳۸، ۴۳، ۴۷، ۴۹، ۵۲، ۵۹، ۷۶، ۹۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴ .

۷ - ریاضیات : شماره های ۱، ۲۴ .

۸ - فلسفه عملی : شماره های ۳، ۴، ۵، ۱۳، ۴۰، ۴۵، ۴۶، ۵۴، ۸۲، ۱۰۲، ۹۷، ۸۵ .

۹ - تفسیر : شماره های ۵۰، ۱۲۷ .

۱۰ - طب : طب ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۳۹، ۴۴، ۴۵، ۶۰، ۶۶، ۷۳، ۷۵، ۷۷، ۸۱، ۸۳، ۹۵، ۹۶، ۹۸، ۱۰۱، ۱۱۰، ۱۱۲، ۱۱۷، ۱۳۱ .

۱۱ - کیمیا : شماره های ۳۳، ۸۶ .

۱۲ - فقه : شماره های ۲۵، ۵۷، ۱۰۴ .

۱۳ - مکاتبات و مراسلات : شماره های ۷۹، ۱۰۵ .

- Ber.P. - Verzeichniss der persischen Handschriften der Königlichen Bibliothek zu Berlin Von W. Pertsch. Berlin, 1888-
- Bey.-Catalogue raisonné des mss. ar. de la Bibliothèque orientale de l'Université de St. Joseph in MFOB, VI, VII, VIII, X. par L. Cheikho
- Bod. - Bibliothecae Bodleianae codd. miss or. Catalogue, pars I a J. Uri, Oxoniae 1787. Pars II Vol. I ab. Alex. Nicoll. Oxon. 1821, Vol. 2ab E. B. Pusey, Oxon. 1835
- Bod. P. - Catalogue of the Persian ... MSS. in the Bodlian Library begun by... Ed. Sachau... Completed by H. Ethé. Oxford. 1889
- A Descriptive Catalogue of the Arabic, Persian and Urdu Manuscripts in the Library of the University of Bombay. By Sarfaraz
- The K. R. Cama Oriental Institute Catalogue. By Er. Bomanji Nusserwanji Dhabhar. Bombay 1932
- Bri - Catalogus Codd. Mss. qui in Musaeo Britannico asservantur pars II. cod. arab. amplexens 3 vol. London 1846-79
- Bri. Sup.-Rieu, Ch. Supplement to the Catalogue of the Arabic MSS. in the British Museum. London 1894
- Bri.-A Descriptive List of the Arabic MSS. aquiered by the Trustees of the British Museum since 1894, Composed by A. G. Ellis and Edward Edwards. London 1912
- Bri.P. - Catalogue of the Persian MSS. in the British Museum. By Rieu, London 1879-83; Supplement, London 1895
- Buh.- Catalogue of the Persian MSS. in the Buhâr Library. Calcutta 1921
- Buh. - Catalogue raisonné of the Buhâr Library. Calcutta 1923
- Camb.-Palmer; Descriptive Catalogue of the Arabic, Persian a. Turkish MSS. in the Library of Trinity College, Cambridge 1870
- Camb.Sup.-A Supplementary Handlist of the Muhammadan MSS. Perserved in the Library of the University and Colleges of Cambridge by E. G. Brovne. Cambridge 1922
- Esc.-Derenbourg, H. Les manuscrits arabes de l'Escurial I. Paris 1884
- Glasg.-The Ar. Syr and Hebr. MSS of the Hunterian Library of the University of Glasgow by T. Weir, JRAS 1899

صورت فهرستهای کتابخانه ها

در تنظیم این کتاب علاوه بر نسخ و فهرست کتابخانه هایی که نام آنها قبلاً برده شد از فهرست کتابخانه های دیگر مثل آستان قدس رضوی و کتابخانه های قاهره و هندوستان و غیره که نام آنها در متن کتاب دیده می شود استفاده شد بدون اینکه مخصوصاً نسبت بشماره های فهرست های کتابخانه های آصفیه و رامپور اعتمادی داشته باشم زیرا فهرست آن دو کتابخانه که فاقد هر گونه توضیح و وصفی از نسخ است و اول و آخر کتب و رسالات در آنها ثبت نشده است نمی توانند محصل اطلاع مطمئنی باشند.

شماره هایی که در این کتاب بعنوان نشانی نسخ آورده شده است بعضی شماره های خود نسخ است مثل شماره های نسخ کتابخانه های استانبول و کتابخانه های خان مروی و سپهسالار و مشکات و ملک و ملی و بعضی شماره های ترتیب فهرستهای آن کتابخانه ها است مثل کتابخانه های بادلیان و برلین و بریتانیا (جز آنچه به Add یا به Or ممتاز است) و دیوان هند و رضوی و گنا و لیدن و مجلس و منچستر و غیره. اما شماره های کتابخانه های قاهره بعضی شماره های فهرست دارالکتب است (آنها که بعد از تعیین شماره جلد قرار گرفته اند) و بقیه شماره نسخ است و از فهرستی که فؤاد سید تنظیم کرده استخراج شده است.

شماره های فرعی مجموعه های کتابخانه های استانبول چنانکه در این کتاب ثبت شده است گاهی با شماره هایی که در کتاب قنواتی ثبت است اختلاف دارد این اختلاف ناشی از طرز شمارش محتویات یک مجموعه است که حتی به منتخبات یا فواید چند سطری نیز شماره ای جداگانه داده شود یا نه

- Alger - Catalogue général des mss. des bibliothèques publiques de France, Départements, Tom XVIII, Alger par E. Fagnan, Paris 1893.
- Ambros. - E. Griffini, I manoscritti Sudarabici di Milano (Estr. d. Riv. d. Studii or. II, III) Roma 1908, 1910.
- Bank. - Catalogue of the Arabic and Persian Manuscripts in the Oriental Public Library at Bankipore. Calcutta.
- Beng. I. - Concise Descriptive Catalogue of the Persian MSS. in the collection of the Asiatic Society of Bengal. By W. Ivanow. Calcutta 1924
- Beng. II. - Concise Description Catalogue of the Persian MSS. in the Curzon Collection, Asiatic Society of Bengal, By W. Ivanow Calcutta 1926
- Ber. - Ahlwardt, Verzeichnis der arabischen Hdss. der konigl. Bibliothek zu Berlin, Bd 1-10, Berlin 1887-99

- Vat. Borg-Elenco dei Manoscritti arabi islamici della Biblioteca Vaticana. in Studi e Testi, 67; 1935
- Wien.-Flügel, G. Die Arab., pers. und türk. Handschriften der K.K. Hofbibl. 3 Bde, Wien 1863-1867
- آصفیه - فهرست کتب عربی - فارسی و اردو ، مخزونه کتب خانة آصفیه حیدرآباد ۱۳۳۲-
۱۳۳۳
- رامپور - فهرست کتاب عربی ۱۹۰۲
- رضوی - فهرست کتابخانه مبارکه آستانة قدس رضوی توسط او کتانی . مشهد ۱۳۰۵ ش
و بعد
- علی گره - فهرست نسخ قلمی عربی - فارسی و اردو سبحان اله اورینتل لایبریری مسلم
یونیورسیتی علی گره . مرتبه سید کامل حسین ایم ای ۱۹۲۹
- قاهره - فهرست الکتب العربیة الموجودة بدارالکتب المصریة قاهره ۱۹۲۵-۱۹۳۴
- قاهره - ابن سینا مؤلفاته و شروحها المحفوظة بدارالکتب المصریة . تألیف فؤاد سید .
قاهره ۱۹۵۰
- مجلس - فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی . تألیف یوسف اعتصامی ج ۲ . تهران
۱۳۱۱ ش
- مشکات - فهرست کتابخانه اهدائی آقای سید محمد مشکوة به کتابخانه دانشگاه تهران -
تألیف علی نقی منزوی و محمد تقی دانش پژوه . تهران ۱۳۳۰ - ۱۳۳۲ (- به
نسخ این کتابخانه پیش از انتشار فهرست مراجعه شده بود)
- موصل - مخطوطات الموصل تألیف الدكتور داود الجلیبی الموصلی بغداد ۱۹۲۷

- Goth.-Pertsch, W. Die arab. Hdschr. der herzogl. Bibliothek zu Gotha Bd. I-IV. Gotha 1877-83
- Gott-Verzeichnis der Hdss. in Preussischen Staate I, Hannover, 3. Gottingen 3. Berlin 1894
- Ind. Off.-Loth: Catalogue of the Arabic MSS. in the Library of the India Office. London 1877
- Ind. Off.P.-Catalogue of the Persian MSS. in the Library of the India Office by Ethé. Oxford, 1903
- Ind. Off. R.B.-Catalogue of two Collections of Persian and Arabic Manuscripts preserved in the India Office Library by Denison Ross and E. G. Browne, London 1902
- Leid.-Catalogus Cod. or. bibl. ac. Lugd. Bat. ed. Dozy, de Jong, de Goeje et Houtsma, Vol. I-VI, Lugd. Bat. 1851-77
- Manch.-Catalogue of the Arabic MSS. in the John Reylands Library. By Mingana. Manchester 1934
- Münch. - Aumer, J. Die arab. und pers. Hdschr. der Hof- und Staatsbibliothek, Munchen 1866
- Catalogue raisonné of the Arabic, Hindostani, Persian and Turkish MSS. in the Mulla Firuz Library By Edw. Rehatsek 1873
- Paris-Bibliothèque Nationale. Département des manuscrits. Catalogue des manuscrits arabes par de Slane. Paris 1883-1895., -
Catalogue des mss. Arabes des nouvelles acquisitions (1884-1924) tpar E. Blochet, Paris 1925
- Pet.-Catalogue des mss. et xylographes orientaux de la Bibliothèque impér. pub. de St. Pétersbourg 1852
- Pet. A. M.-Rosen, V. Notices sommaires des mss. arabes du Musée Asiatique I. St. Petersburg 1881
- Pet. Ros.- Collection scientifique de l'institut des langues orientales du Ministère des affaires étrangères I. Les manuscrits arabes par V. Rosen. St. Pétersbourg 1877. VI. Les mss. Arabes etc. par Günzburg, Rosen etc. St. Pétersbourg 1891
- Tüb.-Verzeichnis der ar. Hdss. der Universitätsbibliothek zu Tübingen Von Ch. F. Seybold, Tübingen 1907 Leipzig 1930
- Ups.- Tornberg, C. J. Codices arabes, pers. et turc, bibl. reg. univ. Upsal. Lund. 1849
- Vat. - Bibliothecae apostolicae Vaticanae cod. d. mscr. Cat. p. I. t. 1. Romae 1766

بیان رموز و اختصارات

A	عربی
Ah.	احمد ثالث (کتبخانه -) درطوب قاپوسرای ، استنبول
Alger	الجزیره (کتبخانه های جامع -) الجزیره
Alig.	علی گره (کتبخانه دانشگاه اسلامی -) هندوستان
Amb. (Ambrosiana)	آمبروزیانا (کتبخانه -) درمیلان ، ایتالیا
Asir	عاشر افندی (کتبخانه -) درکتبخانه سلیمانیه دراستنبول
Atif	عاطف افندی (کتبخانه -) دراستانبول
Aya	ایاصوفیه (کتبخانه جامع -) در استانبول
Az.	الازهر (کتبخانه -) در قاهره
Bank.	بانکی پور (کتبخانه عمومی شرقی -) در هندوستان
Beng.	بنگال
Beng I.	بنگال (کتبخانه انجمن آسیائی همایونی -) در هندوستان
Beng II.	بنگال (مجموعه کروزن درکتبخانه انجمن آسیائی همایونی -) در هندوستان
Ber.	برلین (کتبخانه عمومی -)
Besir	بشیرآغا (کتبخانه -) در سر مزار ابایوب انصاری ، استانبول
Bod.	بادلیان (کتبخانه -) در اکسفرد ، دوره اول فهرست
Bod II.	بادلیان دوره دوم فهرست
Bod. H.	بادلیان عبری (فهرست نسخ بیخط عبری)
Bod. P.	بادلیان فارسی (فهرست نسخه های فارسی تألیف اته)
Bod. Poc.	بادلیان کتب پوکولک مستشرق که درکتبخانه مزبور بنشان Poe ممتاز است
Bri.	بریتانیا (کتبخانه موزه بریتانیا)
Bri. Add.	بریتانیا ، کتبی که شماره آنها بنشان Additional ممتاز است
Bri. Or.	بریتانیا شرقی ، کتبی که شماره آنها بنشان Oriental ممتاز است
Bri. Sup.	بریتانیا ملحقات ، نسخی که در ذیل ریوبرفهرست کتابهای عربی مذکور است
Bey.	بیروت ، کتبخانه شرقی اونیورسیتته سن ژوزف در بیروت
Buh.	بوهار (کتبخانه -) در هندوستان
Cair.	قاهره (دارالکتب)
Camb.	کیمبریج (کتبخانه اونیورسیتته -)

Camb. Sup.	کیمبریج ذیل بر فهرست
Car.-(Caru.)	چارالله (کتبخانه -) در جزء کتبخانه ملت در استانبول
Cob.	چوبان مصطفی پاشا (کتبخانه -) در موزه اوقاف ، استانبول
Dam.	داماد ابراهیم پاشا (کتبخانه -) در جزء کتبخانه سلیمانیه ، استانبول
Dar.	دارالکتب در قاهره
Em. (Emir.)	علی امیری افندی (کتبخانه -) در جزء کتبخانه ملت ، استانبول
Esa.	اسعد افندی (کتبخانه -) در جزء کتبخانه سلیمانیه ، استانبول
Esc.	اسکورپال (کتبخانه -) در سادرید ، اسپانیا
Eyub.	ایوب ، کتبخانه مزار ابایوب انصاری ، استانبول
F	فارسی
Fat.	فاتح (کتبخانه -) در جامع فاتح ، استانبول
Feiz.	فیض الله افندی (کتبخانه -) در جزء کتبخانه ملت ، استانبول
Goth.	گوتا (کتبخانه شهر -) در آلمان
H.	حکمة (مربوط به نسخ کتبخانه های قاهره)
H.	هجری (بعد از سنوات)
Had.	خدیدجه سلطان (کتبخانه -) در جزء کتب پنی جامع درکتبخانه سلیمانیه ، استانبول .
Hal.	حالت افندی (کتبخانه -) در جزء کتبخانه سلیمانیه ، استانبول
Ham.	حمیدیه (کتبخانه -) در جزء کتبخانه سرادسلا ، استانبول
Hatic	خدیدجه سلطان (رجوع کنید به Had.)
Haz.	خزینہ (امانت خزانه سی) درطوب قاپوسرای ، استانبول
Hek.	حکیم اوغلی علی پاشا (کتبخانه -) جزء کتبخانه ملت در استانبول
Hus.	خسر و پاشا (کتبخانه -) در سر مزار ابایوب انصاری ، استانبول
Ind.	هندوستان
Ind. Off.	دیوان هند (کتبخانه -) در لندن ، فهرست نسخ عربی
Ind. Off. P.	دیوان هند ، فهرست نسخ فارسی .
Ind. Off. R. B.	دیوان هند ، فهرست نسخ فارسی تألیف دینسن راس و ادوارد براون
Ist.	استانبول
Khan	خان مروی (کتبخانه مدرسه -) در تهران
Kap.	کاپیتان پاشا (کتبخانه -) در سر مزار ابایوب انصاری ، استانبول
Kilic .	قلیچ علی پاشا (کتبخانه -) در جزء کتبخانه سلیمانیه ، استانبول
Kop.	کوپرولو محمد پاشا و کوپرولو احمد پاشا (کتبخانه -) در استانبول
Lal.	لاله لی (کتبخانه -) در جزء کتبخانه سلیمانیه ، استانبول

Leid.	لایدن (کتابخانه آکادمی شهر -) در هلند
M.	مجامع
Ma.	مابعدالطبیعه (در نسخ کتابخانه های قاهره)
Madj	مجلس شورای ملی (کتابخانه -) در تهران
Mak.	ملک (کتابخانه ملی -) در تهران
Manch.	منچستر (کتابخانه جان رایلند در شهر -) در انگلستان
Mech.	مشکات (کتابخانه اهدائی -) بدانشگاه تهران
Mel.	ملی (کتابخانه -) در تهران
Mun.	مونیک (کتابخانه دولتی شهر -) در آلمان
Mus.	موصل ، مخطوطات موصل ، فهرست تألیف داودالچلبی
N.	نجوم (در نسخ کتابخانه های قاهره)
Nour	نور عثمانیه (کتابخانه -) در استانبول
Per.	پرتوپاشا (کتبخانه -) در جزء کتبخانه ملت ، استانبول
Pet.	پترسبورگ (کتابخانه امپراطوری عمومی شهر -) ، در روسیه (جماهیر شوروی)
Pet. A. M.	پترسبورگ (کتابخانه موزه آسیائی -)
Peter P.	پترسبورگ (کتابخانه امپراتوری ادبی دراوینیورسیتته شهر -)
Pet. R.	پترسبورگ (کتابخانه مؤسسه السنه شرقیه -) که فهرست آن را روزن و غیره نوشته اند
Ph.	فلسفه (در نسخ کتابخانه های قاهره)
Prin.	پرینستون (کتابخانه دانشگاه -)
Qon. Yus.	قونیه (کتبخانه یوسف آغا -) در ترکیه
Rag.	راغب پاشا (کتبخانه -) در استانبول
Ramp.	رامپور (کتابخانه دولتی -) در هندوستان
Raz.	رضوی (کتابخانه آستانه -) در مشهد
Rev.	روان کوشکو (کتبخانه -) در طوپ قابوسرای ، استانبول
Seh.	شهیدعلی پاشا (کتبخانه -) در جزء کتبخانه سلیمانیه ، استانبول
Sel.	سلیم آغا (کتبخانه -) در اسکدار مجاور شهر استانبول
Sep.	سپهسالار (کتابخانه مدرسه -) در تهران
Serez	سرز (کتبخانه -) در جزء کتابخانه سلیمانیه در استانبول
T.	طب (در نسخ کتابخانه های قاهره)
Tab.	طباطبائی (کتابهای سید محمد صادق -) در کتابخانه مجلس شورای ملی در تهران
Tal.	طلعت (کتابهای -) در دارالکتب المصریه ، قاهره

Teb	طب
Teh.	تهران
Tey.	تیمور (کتابهای -) در دارالکتب المصریه ، قاهره
Ton.	تنکابنی (کتابهای مرحوم میرزا محمد طاهر -) در کتابخانه مجلس شورای ملی در تهران .
Tub.	توبینگن (کتابخانه اوینیورسیتته شهر توبینگن) در آلمان
Umum.	عمومی بایزید (کتابخانه -) در استانبول
Uni.	اوینیورسیتته (کتابخانه -) در استانبول
Vat.	واتیکان (کتابخانه -) در ایتالیا
Vat. Borg.	واتیکان ، مجموعه کتب برژیا ، در ایتالیا
Veh.	وهبی افندی (کتابخانه بغدادلی -) در جزء کتابخانه سلیمانیه ، استانبول .
Veli.	ولی الدین افندی (کتابخانه -) در بایزید ، استانبول
Yeni	ینی جامع (کتبخانه -) در جزء کتابخانه سلیمانیه - استانبول پ یعنی پشت ورق . ر رساله . ق که با اعداد درشت در پهلوی عناوین مصنفات گذاشته شده است اشاره است بشماره های کتاب قنواتی . ک کتاب . م مقاله . * در دشت چپ شماره های بعضی از نسخ کتابخانه های استانبول علامت اینست که آن نسخه بنظر تنظیم کننده این فهرست نرسیده است . و در دشت چپ شماره های کتابخانه های دیگر علامت اینست که آن شماره از بروکلن و یا کتاب قنواتی نقل شده است .

فهرست

صفحه

بخش اول : آثا مسلم و آنچه نسبت آنها بشیخ محتمل است ۱ - ۲۵۵

بخش دوم : آثار مشکوک و آنچه نسبت آن بشیخ مسلماً

باطل است و یا جرئی است از مصنفات او که

بنامی دیگر همچون رساله‌های مستقل

بشمار آمده است . ۲۵۹ - ۳۰۴

بخش سوم : جدولها و فهرستها :

جدول مطابقه نام مصنفاتی که در فهرست های قدیمی

مذکور است با آنچه در این کتاب ثبت شده است . ۳۰۷ - ۲۲۰

توضیحات مربوط بجدول نام مصنفات ۳۲۱ - ۳۲۴

جدول مقابله شماره‌های قنواتی باشمارهای این کتاب . ۳۲۵ - ۳۲۸

فهرست نسخ بر حسب کتابخانه . ۳۲۹ - ۳۷۴

جدول مقابله شماره‌های موقت کتابخانه ملك باشماره‌های

قطعی آن کتابخانه . ۳۷۵

فهرست اسامی کتب و رسالات . ۳۷۶ - ۳۹۱

فهرست اسامی اشخاص . ۳۹۲ - ۳۹۸

بخش چهارم : منابع و انتشارات مهمه :

فهرست کتب و مقالاتی که در باره ابن سینا و آثار او

بقارسی و عربی بنظر رسیده است و بعضی از ترجمه‌های

فارسی آثار او و کتب و مجموعه‌های رسائل او که چاپ

شده است . ۴۰۱ - ۴۱۳

فهرست کتب و مقالاتی که درباره ابن سینا و آثار او ،

و ترجمه‌هایی که از کتب و آثار او یکی از زبانهای خارجی

بنظر رسیده است . 20 - 1

بعضی از قلم افتاده‌ها

شماره های طرف راست ، شماره های ترتیب مصنفات در این کتاب است

شماره ۳	خان مروی	۸۷۵	سپهسالار ۲۹۱۲/۵۹ ؛ مشکات ۱۰۷۹/۲۶
» ۴ د	مشکات	۵۷۱/۱۵	طبع هامش شرح هداية الاثرية - ترجمة ضياء الدين دري
» ۴ و	مشکات	۱۰۷۹ ، ۷۷۱/۱۹	
» ۴ ز	مشکات	۱۰۳۰/۷	
» ۴ ح	سپهسالار	۲۹۱۲/۵۸	مشکات ۸۷۶/۵ ؛ ۱۰۳۵/۴۵
» ۴ ط	مشکات	۸۷۶/۶	
» ۶	مشکات	۴۲۲/۴	منچستر ۲۸۴/۴
» ۱۳	چاراله	۲۰۷۸/۴	
» ۱۴	پاریس	۵۹۶۶/۲	سپهسالار ۴۴۷۵ ؛ ملك ۴۷۵۳/۱۱
» ۲۷	اسکوریال	۶۵۷	بادليان ۴۶۱ ، ۴۶۹ ؛ خان مروی ۸۷۵
	مشکات	۲۸۸	
» ۳۰	سپهسالار	۲۹۱۲/۸	مشکات ۴۲۲/۱
» ۳۳	بانکی پور	۲۴۹۹/۲	
» ۳۴	طلعت	ما بعد الطيمه	۱۹۷
» ۳۶	مشکات	۱۰۷۹/۵	
» ۴۵	ملك	۴۷۵۳/۸	
» ۵۲	طبع توسط آقای داناسرشت	کرمانشاهان	۱۳۳۲
» ۵۷	ق	۱۸۶	
» ۶۲	طبع قسمت خطابه	(فی معانی کتاب ریطورقا قاهره ۱۹۵۰) .	
» ۶۳	ق	۴۱	
» ۷۸	طبع تهران	۱۳۳۲	در سلسله انتشارات انجمن آثار ملی .
» ۸۴/۱	تنکابنی	۱۶۱	
» ۹۸	ترجمه فارسی کتاب اول ،	ملی ۱۳۶۱ .	
» ۱۰۴	طبع تهران	۱۳۳۲	در سلسله انتشارات انجمن آثار ملی .
» ۱۲۷	لیدن	۱۴۶۴/۸	

- کج -

تصحیح اغلاط

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۷	۴	Fat 538 ₃	Fat 538 ₃
۱۰	۱۹	لکل حیوان ..	ان لکل حیوان ...
۱۶	۲۸	(ب)	(الف)
۲۴	۲۳	Dam 822	حذف شود
۲۵	۲۰	m 2849	Em 2849
۲۸	۱۶	Bri 974 ₁₇	Bri 978 ₄₇
۳۵	۲۵	۳۲۶۸	۳۲۶۴
۳۶	۱۸	IV r	IV
۳۸	۱۲	Or	Add
۴۲	۱۰	Uni 1458 ₈₇	Uni 1458 ₈₆
۴۵	۱۰	677 H	697 H
۵۶	۹	625 ₅₁	625 ₅
۶۶	۱۷	3447 ₇	3447 ₄
۷۳	۱۲	1053 ₄₃	1035 ₄₃
۱۱۸	۲۳	اینت عمقها (؟) ... لم یبجم	ببنت عمقها ... لم یبجم
۱۲۱	۲۳	1 35	13 3
۱۲۶	۱۰	و عبدالکریم	و محمد بن عبدالکریم
۱۷۳	۳۰	ابن شهبه	ابن شهبه
۱۷۷	۱۹	4894 ₇₉	4894 ₇₆
۱۷۷	۱۹	4755 ₁₂	4755 ₁₃
۱۷۹	۲۰	9894 ₄	4894 ₁₀₁
۱۸۰	۲۷	4390 ₃₀	4390 ₃
۱۸۳	۲۲	بیهقی والتفطی آن را	بیهقی آن را
»	»	نکرده اند	نکرده است
۱۸۴	۱۱	الینان	الینان
۱۹۵	۸	آصف	آصفیه

- کط -

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۱۹۷	۲	امیر	امیری
۱۹۹	۹	ولاتعدت ۲۱	ولاتعدت (۲)
۲۱۸	۲۲	فی نفسی	فی نفی
۲۲۲	۲۱	ق ۳۱ و ۴۴	ق ۳۱ و ۴۳
۲۴۲	۸	۳۷۸	۳۸۸
۲۵۹	۱۵	۱۴۸۵	۱۴۸۴
۲۶۶	۹	4829 ₃₃	4829 ₃₅
۲۸۲	۱۶	۴۸۹۸ _{۸۶}	۴۸۹۴ _{۸۶}
۲۹۰	۸	ق ۵۳۲	ق ۲۳۵
۳۵۵	۷	شعبان	چوپان
۳۶۰	۳۰	حمیدیه ۴۴۸	حمیدیه ۱۴۴۷
۳۸۴	۱۰	السفطیقا	السفطیقا
۳۹۴	۲۷	ابن شهبه	ابن شهبه